

Ferdinandy György

HAZATÉRÉS

Igazolom – így áll az Izgatás(Igazgatás?)rendészet által kiállított iraton. Hogy (és itt felsorolják az adataimat) hazatért. Semmi áttelepülés, visszahonosítás. Hazatért, csak így egyszerűen.

Valahogyan így képzeltem én is. Hogy hazatérek, fél évszázad után. És ezentúl ez már így marad. Itt születtem, és itthon fejezem be az életemet. Az utcámban, amit majd rólam neveznek el, a régi kertben, ahol egy-egy mandulafát vagy feketefenyőt még dédapám, a professzor ültetett.

Szegény szüleim: apám és anyám nem tudták kivárni ezt a napot. Ők már a Wolfsweiseni – a Farkasréti – öregtemetőben nyugszanak. De itt él édesöcsém és valaha világszép kishúgom.

Megjelennek az írásaim is, egyik a másik után. Mindaz, amit csak feljegyeztem odaát a trópuson. Ha akarom, megállok az utcán, nézem a nevem a könyvesboltok kirakataiban.

Olvasóim vannak: az emberek megszólítanak a nyolcas buszon, az ötvenkilences villamoson. Ritkán jut eszembe, hogy barátaim – olyanok, akikkel anno nagy dolgokra készült az ember – nincsenek.

Itt, a Kárpátoktól az Al-Dunáig, sokat panaszkodnak az emberek. Nap mint nap elpanaszolják egymásról, hogy milyen ellenszenvesek. Ami engem illet, mindebből nem sokat észlelek. Igaz, hogy nincs összehasonlítási alapom. Odaát, az Újvilágban, autón járok. Nem beszélgetek.

A sarkon, a szatócsnál, szobi az elárúsító. A váltótársa solymári asszony. Az ember apránként megtudja az ilyen részleteket.

Ketten vannak a patikusok is. Gyakran látom őket, a gyógyszerimeket havonta kapom. Ráadásul nem is egy időben: hol ez, hol az kifogy. Persze, ha kell, ideadják recept nélkül is. – Majd legközelebb! – mondják.

Van már törzshelyem is. Kint, a város szélén, valaha németek lakta vidéken, a *Heiliges Geist*, a Szentlélek Úristen szobra alatt.

Akik ismernek, biztatnak. Nem értik, hogy miért nem írom meg ezt a második életemet. Miért csak mindig, újra meg újra a szigetvilágot. A trópusokat.

Az az igazság, hogy én sem értem. Végül is erre vártam, egy hosszú életem át. És most itt vagyok. Töprengek, mint aki idegen nyelven, szótárból keresi a szavakat.

Mіндеgy. Jön a busz. Ezen a járaton dolgoztam én is. A sofőr megvár, ha igyekszem.

Semmi se világos. Semmi sem áttekinthető. Lábjegyzeteket írjak? Magyarázatra szorul, bármi történik velem. Csak egy példa: valaki mesél. Régi dolgokat, a múltját is meg akarja osztani velem. Sok mindenbe belevág az ember. Tervei, társai vannak. Voltak nekem is, odaát. De itt még emlékeim sincsenek.

Magamra hagy a nyelv is, hiába őriztem annyi éven át. Most csak a tanult nyelveken jutnak eszembe a szavak. A dolgok végül is idegenül és idegenben történtek velem.

Szóval, valaki mesél.

– Nem tudom, megfigyelted-e? – kérdezi. – Amíg börtönben voltunk, kitartottak mellettünk az asszonyok. Azután kiengedtek, és nem tudtuk többé megszokni egymást. Sem a nők, sem a férfiak.

Úgy élek, mint aki most szabadult. Mintha cella lett volna a széles nagyvilág, és csak most, csak itt lennék újra szabad. Sivár dolog a szabadság! Jobb álmodozni róla? Ki érti ezt!

Megváltottam fél évszázad alatt.

*

A kukázókkal könnyebb szót értenem. Az emlékek visszaválthatatlanok. Ácsorgunk a konténerek előtt. Amit pakolászunk, nem kell senkinek.

Ez itt az *Adlerberg* – a Sashegy. Valahol itt voltam gyerek. Túloldalt, a déli lejtőn éltek a német ajkúak. A *Deutschentäl* – a Németvölgy – és a Farkasrét – mögött. Szegény anyám mindig ide vágyott. A déli oldalra, ahol az ő idejében még egy tömbben éltek a németek.

Soha, egy pillanatra se tett le róla. Ült a szobabiciklin, pedálozott, és nézte a képernyőn fehérülő osztrák Alpokat. Néha kivittem őt a Szentlélek Úristen gót betűs szobra alá. Az én időmben még kitéték a kertek végébe a mérlegeket. Az ember leguberálta a pénzt, és kosárszámra vitte a barackot, fel, a villamosig, mert a két háború között még nem járt busz a gyümölcsösök között.

Mára mindebből csak egy kisvendéglő, a Barackos maradt.

Szóval, így valahogy. Bekerültem a tojásba, mondaná *Félicien Marceau*, a valaha volt párizsi barát – bekerültem, és most forgolódok. Hátha kijutok!

*

A barátok elpatkoltak, egyik a másik után. A fiaimról nem tudok. Azokat pedig, akik itt élnek körülöttem, elmarom. Mert itt ma is – úgy, mint ötven éve – gyűlölik, ami más. Ami idegen. Csoda-e, ha – bíró és elítélt egy személyben – sehová sem tartozom?

Valamikor, még Malagában, írtam egy szöveget. Az volt a címe: helyzetjelentés. Helyzetjelentés félúton. Most újraolvasom ezt a referátumot. „Harminchárom éves vagyok” – közlöm naivan. „Élek. Sokfelé próbálkoztam. Ha nem tudnám, hogy megérektem, azt hinném: most vagyok félúton.”

Tényleg, mi lett volna, ha Malagában maradok?

Van egy találkozás ebben a réges-régi szövegben:

– Tessék mondani – kérdezi tőlem álomban egy gyerek. – Merre van a Váci utca?

Hát ezt az egyet tudom:

– Az emlékeimben, kisfiam.

Múlnak a napok. Megszoktam a hideget, a sötétet. A ködöt. Ezek itt nem a trópusok. A közöny és a magány sem egetverően új dolog. Hogy akkor mi hiányzik? Lehet, hogy a távlat. A kívülről állás. Sehová se tartozni persze szomorú. De beletartozni? Mibe? Lehet, hogy beletartozni se jobb.

Hét végén feljárom a Hegyre. Körülnézek, kétszázötven méter magasan. Hát igen. Itt voltam gyerek, és ez itt a városom. Ácsorgok a konténerek előtt. Szelektálok. Világos?

Az emlékek visszaválthatatlanok.